

NEOKLAUDIOPOLİS'TEN BİR GRUP ROMA SERAMİĞİ

Akın TEMÜR^{1*}, Semanur KARADENİZ^{2*}

¹Doç. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Samsun

²Yüksek Lisans Öğr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Arkeoloji ABD

*akintemur@yahoo.com, *semanurkaradeniz6@gmail.com

+ORCID: 0000-0001-9777-5256, -ORCID: 0000-0002-5371-9508

Öz- Bu çalışma kapsamında Orta Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Vezirköprü'de bu güne kadar çalışılmamış olan Roma Dönemi seramikleri dikkatle incelenerek, araştırılıp sınıflandırılarak değerlendirilmiştir. Yapılan yüzey araştırmasında tespit edilen 12 yerleşim yerinden 7'sinden toplanan farklı formlardaki seramikler incelenmiş olup toplam altı farklı form veren bu seramikler; tabaklar, kaseler, amphora, testi, unguentarium ve kaba mutfak malları olarak sınıflandırılmıştır. Bu veriler Vezirköprü-Neoklaudiopolis Antik Kenti'nin Roma Dönemi'nin erken dönemden geç döneme kadar varlığını göstermektedir. Tespit edilen Erken ve Geç Roma Dönemi seramiklerinin, bölgenin Roma Dönemi boyunca iskân süresine ve yoğunluğuna dair bilgiler sağlayacağı düşünülmektedir. Fakat malzemelerin yüzey üzerinden ele geçmesine bağlı olarak stratigrafik bir değerlendirme mümkün olmamıştır. Bunun sonucunda malzeme tarihlendirilmesinde daha çok analogi çalışmasından ve tipolojik gelişimden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler- Karadeniz, Samsun, Vezirköprü, Neoklaudiopolis, Roma Seramiği, Pontus Sigillata.

A GROUP OF ROMAN CERAMICS FROM NEOCLAUDIOPOLIS

Abstract- Within the scope of this study, the Roman Period ceramics that have not been studied in Vezirköprü, located in the Middle Black Sea Region, have been carefully examined, researched, classified and evaluated in this article. Ceramics in different forms collected from 7 of the 12 settlements determined in the survey were examined and these ceramics, which gave a total of six different forms; They are classified into plates, bowls, amphora, jug, unguentarium and coarse kitchen wares. These data show the existence of Vezirköprü-Neoklaudiopolis Ancient City from early to late Roman period. It is thought that the detected Early and Late Roman Period ceramics will provide information on the settlement period and density of the region during the Roman Period. However, a stratigraphic evaluation was not possible due to the material obtained from the surface. As a result, more analogy studies and typological development have been used in dating the material.

Keywords- Black Sea, Samsun, Vezirköprü, Neoklaudiopolis, Survey, Roman Ceramics, Pontic Sigillata.

1. GİRİŞ

Veziroköprü, Samsun İlinin bir ilçesi olup, doğusunda Havza, güneyinde Gümüşhacıköy ve Merzifon, kuzeyinde Alaçam ve Bafra, batısında ise Boyabat ve Osmancık ilçeleri yer almaktadır. Denize kıyısı olmayan ilçe Samsun merkeze 115 km. uzaklıktadır. İlçenin Kızılırmak havzası içinde yer alması, topraklarının verimli olması, su kaynaklarının çokluğu, yaşam için uygun iklim şartları ve Tavşan Dağları'nda bulunan bakır madeni yatakları nedeniyle geçmişten günümüze kadar sürekli bir yerleşime sahne olmuştur (Yılmaz ve Gül, 2015: 152).

İlçede yapılan en kapsamlı çalışmalar Oymaağaç Köyü sınırları içinde bulunan Oymaağaç Höyüğü'nde gerçekleştirilmiştir. Veziroköprü'nün 7 km. kuzeyinde, Çal Sırtı ile Oymaağaç Vadisi arasında yer alan höyük ilk olarak 1970 yılında J.A. Dengate tarafından tespit edilmiştir (Dengate 1978, 245-258). Daha sonra U. Bahadır Alkım tarafından gerçekleştirilen yüzey araştırmalarının (Alkım, 1975: 6) 1972 çalışmaları kapsamında ziyaret edilen höyük üzerinde Erken Bronz, Hitit ve Demir Çağı'na tarihlendirilen seramikler ve mimari izler rapor edilmiştir (Czichon ve Yılmaz, 2014: 340). 2005 yılında R. Czichon tarafından başlayan bu kazı ve yüzey araştırmaları, günümüzde de sürmektedir. Ayrıca Veziroköprü'de 2012-2017 Yılları Arasında Kurtarma Kazıları gerçekleştirilmiştir (Yiğitpaşa ve Şirin, 2020: 178-218). Veziroköprü'de yürütülen bu çalışmaların yanında 2013 yılı içinde Tønnes Bekker-Nielsen başkanlığında bir ekip tarafından Veziroköprü İlçesindeki antik kaynaklarda adı geçen Neoklaudiopolis Antik Kenti ve çevresindeki Roma dönemi yollarını saptamak amacıyla bir yüzey araştırması gerçekleştirilmiştir. Beş yıllık bir aradan sonra Akın Temür başkanlığındaki bir ekip tarafından Neoklaudiopolis Antik Kenti'nin lokalizasyon sorununu çözmek ve kentin yayılım alanını tespit etmek amacıyla 2018 yılında yüzey araştırmalarına tekrar başlanmıştır.¹

2. Neoklaudiopolis Antik Kenti

Büyük İskender'in ölümüyle kurduğu İmparatorluk parçalanmış ve bu İmparatorluğun kalıntılarından Kuzey Anadolu'da birkaç krallık ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri de, MÖ 281 tarihinde kral unvanını alan kurucusu I. Mithridates'in adıyla da anılan Pontus Krallığı'dır (Strabon XII. 3. 38; Bekker-Nielsen, 2013a: 41). MÖ 120 yılında tahta çıkan ve yaklaşık 60 yıl hüküm süren VI. Mithradates Eupator, hırslı, büyük ideallere sahip bir kişiliktir. Hırslı Mithradates'i büyük fetihlere sürüklemiş ve Romalılar ile karşı karşıya getirmiştir. Romalılara karşı üç savaş yapmış ve (MÖ 89-85; MÖ 83-82; MÖ 73-63) üçünden de galip ayrılmıştır. MÖ 66 yılında VI. Mithradates Eupator, Romalı komutan olan Pompeius ile karşılaşmış ve ordusu Romalılar tarafından yenilgiye uğratılmıştır. VI. Mithradates Eupator ise, savaş alanından kaçarak Karadeniz'i geçip Kırım'a çekilmiş ve MÖ 63 yılında burada intihar ederek hayatına son vermiştir (Strabon XII. 3. 38; Bekker-Nielsen vd., 2015: 13). Son Pontus Kralı VI. Mithradates Eupator'un yenilgisinden ve ölümünden sonra, Pompeius, Roma'nın kuzey Anadolu'da fetihleri organize etmekle görevlendirilmiştir. Pontus Krallığı'nın ana bölgesi ve bazı liman kentleri eski Bithynia Krallığı ile birleştirilerek Pontus ve Bithynia Eyaleti oluşturulmuştur. Pompeius tarafından işlevleri kontrol merkezleri olan, doğuda Eupatoria-Magnopolis'ten batıda Pompeiopolis'e bir zincir oluşturan yeni şehirler kurulmuştur. Bu yeni şehirlerden bir tanesi, ismi Strabon tarafından tarif edilen Neapolis'tir (Bekker-Nielsen, 2013b: 3). Neapolis günümüzde Veziroköprü'dür. Kentin adı daha sonradan Roma İmparatoru Claudius'a izafeten Neoclaudiopolis (Claudius'un yeni kenti) olarak değiştirilmiştir (Bekker-Nielsen, vd., 2015: 16).

¹ Bu çalışma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi tarafından PYO.FEN.1904.19.018 proje numarası ile desteklenmiştir.

Roma İmparatorluğu'nun MS 385 yılında Doğu ve Batı olarak ayrılmasıyla Bizans toprağı olan Veziroköprü, Fezimon ve Teokliopolis adlarıyla varlığını sürdürmüştür. Roma'nın ikiye bölünmesiyle Doğu Roma'nın egemenliğinde kalan bölge bu dönemde ana tanrıcının suyu anlamındaki Andrapa olarak anılmaya başlamıştır. Zaman içerisinde bu ad hem şehrin adı hem de piskoposluk merkezinin adı olarak kullanılmıştır.

3. Neoklaudiopolis Antik Kenti Yüzey Araştırmasında Tespit Edilen Roma Dönemi Yerleşimleri

2018 ve 2019 yılları arasında gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında 12 adet Roma yerleşimi saptanmıştır. Bu saptanan yerleşimler; Akören, Boğazkoru, Çal, Çekalan, Hacıkurt, Kabalı, Kaplancık, Meşeli, Tekkekıran, Tepeören, Yarbaşı ve Yürükçal Mahalleleri'dir (Harita 1). Bu çalışma kapsamında yüzey araştırmasında tespit edilen 12 mahalleden 7'sinde toplanan Roma Dönemi seramiği incelenmiştir. Bu yedi mahalle; Akören, Boğazkoru, Çal, Kabalı, Kaplancık, Tepeören ve Yarbaşı Mahalleleri'dir.

3.1. Akören Mahallesi: Veziroköprü ilçe merkezinin 4 km. kuzeyinde bulunan mahallede önceki yıllarda Roma Dönemi nekropolü (Ünan, 2010: 16), lahit mezar, khamosorion mezar, antik taş ocağı gibi Roma Dönemi'ne ait buluntular ortaya çıkarılmıştır. Mahallenin Koristan Sırtı Mevkii'nde de Geç Antik Roma Dönemi'ne ait seramik parçaları ve çatı kiremitleri tespit edilmiştir.

3.2. Boğazkoru Mahallesi: Veziroköprü ilçe merkezinin 13 km. güneydoğusuna konumlanmıştır. Boğazkoru mahallesinde Roma ve Geç Roma Dönemlerine tarihlenen belli başlı buluntular mevcuttur. Bunlar; mermer sütun başlıkları, işlikler, mermer bloklar, seramikler, mermer temel blokları, kaya mezarları, mezar steli parçaları ve lahit teknesidir.

3.3. Çal Mahallesi: Veziroköprü ilçe merkezinin 4 km. kuzeydoğusunda yer almaktadır. Çal Mahallesi Veziroköprü'deki Roma yerleşimlerinden biri olduğunu ortaya çıkarılan seramik, mermer bloklar, işlikler, temel blokları gibi parçalar ve malzemelerden anlayabilmekteyiz. Bunun yanı sıra Çal Mahallesi Tarihi Kurtköprüsü güzergâhında yer almaktadır (Bekker-Nielsen ve Czichon, 2015: 30). Kurtköprü güzergâhı Tekkekıran, Kületek, Yürükçal ve Çal Mahallesi üzerinden Veziroköprü'ye ulaşmaktadır. Roma Döneminde de Veziroköprü'den Kızılırmak üzerinden Bafra'ya ticari kervan yolu kullanıldığı bilinmektedir (Demirel, 2015: 45).

3.4. Kabalı Mahallesi: Veziroköprü merkezinin 4 km. kuzeydoğusunda yer almaktadır. Kabalı Mahallesinde çok fazla sayıda devşirme malzeme bulunmaktadır. Bunlar dairesel ve dikdörtgen formlu bloklar, sütunlar, işlikler, çörtlenler ve çeşme yapılarıdır (Temür vd. 2018: 10-11; Temür vd. 2020: 625).

3.5. Kaplancık Mahallesi: Veziroköprü merkezinin 19 km. kuzeydoğusuna, Kabalı Mahallesi'nin kuzeyinde bulunmaktadır. Kaplancık mahallesinde fazla bir araştırma yapılmadığı için elimizdeki tek veriler Roma Dönemine ait seramik buluntularıdır.

3.6. Tepeören Mahallesi: Veziroköprü'ye uzaklığı 13 km.'dir. Tepeören Mahallesi'nin güneydoğusunda yer alan İstavroz Çayı'na bitişik geniş bir plato üzerinde büyük bir alana yayılmış çok sayıda seramik olduğu gözlemlenmiştir. Bulunan seramiklerden analiz alınan birkaç örnekte yapılan araştırmalardan Roma Dönemine tarihlendiği görülmüştür (Bekker-Nielsen ve Winther-Jacobsen, 2013: 4).

3.7. Yarbaşı Mahallesi: Veziroköprü ilçe merkezinin 11 km. güneydoğusunda yer almaktadır (Temür vd., 2018: 14). Yarbaşı

Mahallesi'nde tescillenmiş olan Kaledoruğu Mevkii'nde bir höyük yer almaktadır. Höyük üzerinde kaçak kazılara ait birçok çukur bulunmaktadır. Bu kaçak kazı çukurları içerisinde moloz taş örgülü duvarlar ve tonozlar görülmektedir (Temür vd., 2018: 14; Temür vd. 2020: 627). Höyüğün güneybatı yamacı üzerinde MÖ 2. bin yıl, Hellenistik ve Roma Dönemlerine ait çanak çömlek parçalarına rastlanılmıştır (T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Tescil Kaydı, 2014). Roma yerleşimi olarak tanımlanan mahallelerde buluntuların büyük bir kısmını seramikler oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra sikkeler, mimari parçalar, lahitler, mil taşları, ışıklar ve mermer bloklar yer almaktadır.

4. Neoklaudiopolis Antik Kenti Yüze Araştırmasında Tespit Edilen Roma Dönemi Seramikleri

Samsun ili Vezirköprü ilçesinin farklı mahallelerinde yapılan yüze araştırmaları sırasında, Kalkolitik'den, Bizans Dönemi'ne kadar geniş bir tarihsel aralığı kaplayan seramik buluntusu tespit edilmiştir. Bu alanlarda makalenin konusunu oluşturan Roma Dönemine ait malzemenin yoğunluğu da oldukça fazladır. Ancak Vezirköprü'nün coğrafi şartları, seramiklerin bulunduğu yerler göz önüne alındığında nitelikli seramik bulmak oldukça zor olmuş ve bu nedenle nitelik sergileyen 17 adet parça seçilerek bu makale kapsamında değerlendirilmiştir. Tespit edilen bu form grupları kendi içinde ayrılmış ve erken dönemden geç döneme doğru incelenmiştir.

4.1. Kâseler

Vezirköprü-Neoklaudiopolis Antik Kenti yüze araştırmasında ele geçen kâse form grubu içerisinde toplam 6 adet kâse tipi bulunmaktadır. Birinci tip; Akören Mahallesi'nde ele geçen Kat. No.1'dir. Bu kâse formu basit ağız kenarlı, gövdesi içe doğru eğim yapmış (içbükey) şekildedir (bu form Hellenistik dönem yarım küre şeklindeki kupa formunun bir türevi olup, aynı zaman da Doğu Sigillata A grubunun taklitleridir. Lafli ve Kan-Şahin, 2012: 55). Bu form tipinin renkleri genellikle kırmızı, kırmızımsı sarı ve kırmızımsı kahverengidir. Bu formun Güneybatı Paphlagonia bölgesindeki benzerlerine baktığımızda; MÖ 1. yüzyıl ortaları ile MS 30'lu yıllara tarihlendiği görülmektedir.

İkinci tip; Çal Mahallesi'nde tespit edilen Kat. No. 2 formudur. Bu formun kaidesi halka şeklindedir. Genellikle halka şeklindeki bu kaideler, konik ve yarı küresel formlu kaselerin kaideleridir. J.W.Hayes bu formu Doğu Sigillata D (Kıbrıs Sigillatası) grubu konik formlu kaide profillerine benzetmektedir (Hayes, 1985: Lev. XX, 5-6). Kat. No. 2 formunun kaide tabanından merkeze doğru cidarı inceler. Tabandan merkeze olan kısımda ise, içe doğru halka profili bulunmaktadır. Hamur içerisindeki gözle görülen tek katkı maddesi mikadır. Bunun yanı sıra iç ve dış yüze renkleri de birbirinden farklılık göstermektedir. Kaidenin iç yüzeyi kırmızı iken dış yüzeyi kahverengidir. Benzer örnekler Atina Agorası (Hayes, 2008: Fig.26, 822) ve Letoon'da (Özdilek, 2019: 70) bulunmaktadır. Benzer örnekler ışığında bu form MÖ 1. yüzyıla - MS 1. yüzyıl aralığına tarihlenmektedir.

Üçüncü tip; Yarbaşı Mahallesi'nde tespit edilen Kat. No. 3'tür. Bu kâse formunun ağız kısmı, yuvarlatılmış dışa çekik bir profildedir. Gövde kısmı, ince cidarlı olup dışa doğru bombe yapmış, iç kısmı ise biraz daha düz şekildedir. Kat. No. 3'ün yüze rengi açıktan koyuya doğru geçişli bir renktir. Bu formun örneklerine Hayes'de de rastlanmaktadır. Ancak Hayes'deki formların boyutları Kat. No. 3'ün boyutlarına oranla daha küçüktür. Bu formun en yakın benzeri Sinabıç kaseleri arasında yer almaktadır (Sinabıç kaselerinin Kıbrıs kaplarının etkisinde üretilmiş olabileceği düşünülmektedir. Körsulu, 2019: 312). Kat. No. 3'ünde bu benzerlikte olduğu görülmektedir. Bu kapsamda formu, MÖ geç 1. yüzyıl ve MS 2. yüzyıl başlarına tarihlenmek uygun olacaktır.

Dördüncü kâse tipi; Çal Mahallesi'ndeki ikinci kâse formu olan Kat. No. 4'tür. Bu kâse formu, hafif içe çekik ağız kenarlı, korunan gövde kısmı hafif dışa dönük profillidir. Yüze rengi kırmızıdır. M. Zelle'ye göre; bu form Pontus Sigillatası'dır (Zelle, 1997: Abb. 57). İnce cidarlı olması ve kil rengi Kat. no. 4'ün Pontus Sigillatası olabileceğini göstermektedir. Kat. No. 4, örnekler ışığında MS 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmektedir.

Beşinci tip; yine Çal Mahallesi'nde ortaya çıkan Kat. No. 5 kâse formudur. Bu formun ağız kısmı, içe dönük, dudak kısmı ve gövde bir bütün halinde dışa doğru çektir. Gövde kısmı zeminde oldukça yüksekte olup derin bir kâse formuna sahiptir. Kâsenin astarı dökülmüş olmakla birlikte üzerinde yer yer çok küçük astar kalıntıları görülmektedir. Bu kâse formu, Afrika Kırmızı Astarlı Seramiği olup Hayes bu formun özelliklerini Severan formunun özellikleriyle bağdaştırmıştır (Hayes, 1972: Form 27). Hayes'e göre; MS 2. yüzyıl sonu ve MS 3. yüzyıl başlarına tarihlenen Cosa ve Knossos'da bu formun benzerleri bulunmaktadır. Ancak Hayes bu formun üretimin MS 2. yüzyılda başladığını ifade etmektedir. Kat. No. 5'in benzerleri göz önünde bulundurulduğunda MS 2. yüzyıla tarihlendirmek mümkündür.

Kat. No. 6'daki son kâse formu Boğazkuru Mahallesi'nde bulunmuştur. Formda ağız kısmı dik bir şekilde gelmiş olup yüksektir. Ağız kenarını gövdeye bağlayan kısımda, dışa çıkıntı yapılmış olup ağız kenarı gövdeye kavisli bir şekilde birleştirilmiştir. Kat. No. 6'da korunan ağız kısmı olduğu için gövde hakkında daha fazla bilgimiz bulunmamaktadır. Astarı dökülmüş olan seramiğin iç kısmında alacalı renk geçişleri görülmektedir. Formun benzerleri Parion (Ergürer, 2016: 128), Atina Agorası (Hayes, 2008: Fig. 24-25) ve Zeytinliada'da (Kavaz-Kındıgılı, 2017: Lev. 32) mevcuttur. Bu örnekler ışığında Kat. No. 6 tipini, MS 3. yüzyıl ile MS 4. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmek mümkündür.

4.2 Tabaklar

Yüze araştırmasında kâse formlarından sonra en fazla buluntu veren form tabaklardır. Erken dönemden geç döneme doğru sınıflandırdığımız dört farklı yerleşimde, tespit edilen toplam 7 tabak formu mevcuttur. Birinci form Çal Mahallesi'nde bulunan Kat. No. 7'dir. Bu formun ağız kısmı dışa çekik ve dudak kısmı düz bir şekildedir. Parçanın gövde kısmı üzerinde birbirine paralel çizgi bezeme yer almaktadır. Düz tabanlı ve sığ bir tabak formundadır. Bu form Antiokheia'da (Waage, 1948: Lev. 4) görülen Doğu Sigillata A grubunun örneklerindedir. Benzer diğer örnekleri Atina Agorası'nda (Hayes, 2008: Fig. 3) ve Andirake'de de mevcuttur (Özdilek, 2017: Fig. 8). Bu örnekleri göz önünde bulundurarak Kat. No. 7'yi MÖ 1. yüzyılın sonları ve MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmek mümkündür.

En fazla buluntu veren Çal Mahallesi'ndeki diğer bir tabak formu Kat. No. 8'dir. Bu form dışa doğru çekilerek yuvarlatılmış ağızlıdır. Gövde kısmında cidar hafif incelmektedir. Yüzeyi astarsız olup yalındır. Sığ bir tabak formundadır. Benzer örnekleri Side'de (Oransay, 2012: Çiz. 2) güneybatı Paphlagonia bölgesindeki Hadrianopolis'de görülmektedir. Yerel üretim olan bu form, profil olarak Kat. No. 8'e benzerdir. Ancak boyut olarak daha küçüktür (Lafli ve Kan-Şahin, 2012: Pl. 4). Bu form MÖ 1. yüzyıl sonları ve MS 1. yüzyıl başlarına tarihlenmektedir.

Üçüncü tabak formu Vezirköprü'nün Tepeören Mahallesi'nde bulunmuştur. Bulunan bu parça bir tabağın kaide kısmına aittir. Kat. No. 9 olarak adlandırdığımız bu kaidenin merkez (orta) kısmı yüksekte olup içbükey tabanlıdır. Gövdenin kaideden çıkış kısmı, hafifçe küresel biçimli olup genişleyerek yukarı doğru çıkmaktadır. Bu tip kaidelerin örnekleri Bergama (Meyer-Schlichtmann, 1988: 135) ve Smyrna'da (Erol, 2011) görülmektedir. Bergama ve

Smyrna örnekleri MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı ile MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir. Bu örnekler temel alındığında örneğimiz içinde aynı tarih aralığını verebiliriz.

Tepeören Mahallesi'nde bulunan dördüncü form ise, Kat. No. 10'dur. Bu form yine bir tabağın kaide kısmına aittir. Kaide düz tabanlı olup tabanın iç kısmı ile merkezine doğru olan kısımda geniş bir yiv mevcuttur. Kaidenin merkezine doğru uzanan kısmı ince cidarlıdır. Dış yüzeyde astarın bir kısmı dökülmüş, iç yüzeydeki yüzey rengi ise dış yüzeyden daha koyudur. Kat. No. 10'un en benzer örnekleri Patara (Uygun, 2011: 234) ve Letoon'da (Özdilek, 2019: Fig. 12) görülmektedir. Benzer örnekler ışığında MS 2. yüzyıl ortalarına tarihlenilebilir.

Beşinci form olan Kat. No. 11, Kabalı Mahallesi'nde ele geçmiştir. Ağız kısmı içe çekilerek yuvarlatılmış, dudak kısmı ise düzleştirilmiştir. Gövde kaideye doğru daralarak inmektedir. Bu kap formu Pontus kırmızı astarlı mal grubunu en iyi temsil eden spesifik formlarının bir seçimini göstermektedir. Kat. No. 11 formu, büyük boyutlu süslenmemiş tabağın en popüler şeklinin erken ve orta varyantlarını içerir (Domžalski, 2011: 164). Bu formun tek örneği Pompeiopolis'de (Domžalski, 2011: Pl. 2) görülmektedir. Benzer örnekler ışığında MS 4-5. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmektedir.

Altıncı form Kaplancık Mahallesi'nde tespit edilmiştir. Kat. No. 12'deki formun dudak kısmı yuvarlatılmış olup, ağız kısmı bazen düz bazen de üçgene benzer bir profil şeklinde gövdeye geçiş sağlamaktadır. Bu formlar genellikle büyük boyutludur. Genellikle sığ ve geniş bir tabana sahiptir (Hayes, 1972: 100). Hayes bu formu MS 325-400/420 yılları arasına tarihlendirmiştir (Hayes, 1972: 107). Bu formun benzer örnekleri Tripolis'de (Duman, 2016; Ok, 2018), Ephesos'ta (Gassner, 1997: Taf. 49) ve Atina Agorası'nda (Hayes, 2008: Fig. 33) bulunmuştur. Bu örnekler aşağı yukarı aynı döneme tarihlendirilmektedirler. Bu kapsamda Kat. No. 12 formunu MS 4. yüzyılın ikinci yarısı ile MS 5. yüzyılın başlarına tarihlenilebiliriz.

Yedinci ve son tabak formu Kat. No. 13'tür. Bu formun dışa çekik, yuvarlatılmış bir ağız vardır. Dudak kısmı içe doğru yuvarlatılarak inmekte ve üzerinde ince bir yiv bulunmaktadır. Gövde kısmı hafif, düz bir şekilde aşağı doğru inmekte ve olasılıkla kaide kısmına doğru yuvarlatılarak birleşmektedir. Kat. No. 13 oldukça büyük boyutlu bir formdur. Bu formun benzer örnekleri Ephesos'da (Gassner, 1997: Taf. 45) MS 5. yüzyıla tarihlenmiş ve Smyrna Agorası'nda (Doğar, 2005: Pl. VII) MS 5. yüzyıl ikinci yarısı ile MS 6. yüzyıl başlarına tarihlenmiştir. Gassner ve Doğar bu formun Phokaia kırmızı astarlı seramik (Late Roman C) formuna ait olduğunu söylemiştir. Buna göre Kat. No. 13'ü, MS 5. yüzyıl ortaları ile MS 6. yüzyılın başlarına tarihlenmek mümkündür.

4.3. Kaba Mutfak Kabı

Kaba mutfak kapları antik dönemden günümüze kadar birçok amaçla kullanılmıştır. Pişirme veya saklama kabı olarak kullanılan bu formlar her dönemde sıkça karşımıza çıkmaktadır. Vezirköprü'nün Çal Mahallesi'nde bulunan ve pişirme kabı olan Kat. No. 14 ise "Khytra" adı verilen ve en sık tercih edilen formlardan biridir (Dokuzboy, 2017: 26). Pişirme veya saklama kabı olarak kullanılan khytralar genellikle dışa dönük ağızlı ve derin gövde yapısına sahiptirler (Aktaş, Sezgin ve Çilingiroğlu, 2019: 381). Kat. No. 14 formunun ağız kısmı yüksek ve dışa çekik, ağız kısmında gövdeye belirgin bir dönüş yapan ve dudak kısmı yuvarlatılmış bir formdur. Gövde kısmı dışa doğru açılan ve şişkin bir formdadır. Benzer örnekleri Knossos (Hayes, 1983: Fig. 8) ve İzmir-Karaburun'da (Aktaş vd., 2019: Fig. 4) bulunmuştur. Benzer örnekler göre Kat. No. 14 MS 3. yüzyıl sonu ile MS 5. yüzyıl aralığına tarihlendirilmektedirler.

4.4. Unguentarium

Unguentarium adı, antik çağda kokulu yağ, parfüm anlamına gelen "Unguent" kelimesinden türetilmiştir. Ancak kesin olarak adının nerden geldiği bilinmemektedir. Unguentariumlar antik çağda Hellenistik dönemden Bizans dönemine kadar sıkça kullanılan bir kap formu olmuştur (Özdilek, 2016: 222). Vezirköprü'nün Çal Mahallesi'nde bulunan form ise, bir unguentarium kaidesine aittir. Kat. No. 15'teki unguentarium kaidesi, oldukça küçük bir parçadır. Taban kısmı hafif içbükey ve kaideden gövdeye giden kısım dışa doğru çekiktir. Bunun dışında gözle görülebilen çok fazla bir ayrıntı söz konusu değildir. Astarsız, yalın yüzeylidir. Hamuru içerisinde yoğun miktarda mika, kireç ve taşçık katkı mevcuttur. Bu unguentariumun benzer örnekleri Parion (Ergürer, 2012: Lev. 32) ve Antiocheia'da (Arslan, 2004: Lev. 37) bulunmuştur. Kat. No. 15'te örnekleri temel olarak MS 1-2. yüzyıla tarihlenilebiliriz.

4.5. Amphora

Amphoralar antik çağlarda günlük yaşam ve ticaretle sıkça kullanılan büyük boyutlu kaplardır. Roma döneminde de sıkça kullanılan amphoraların tek kulplu, çift kulplu, sivri dipli, düz dipli olarak birçok çeşidi bulunmaktadır. Vezirköprü'nün Yarbaşı Mahallesi'nde bir amphoraya ait kaide kısmı ele geçmiştir. Bulunan bu kaide kısmı sivri dipli amphoranın parçasıdır. Kat. No. 16 olarak adlandırılan bu kaide parçası, gövdeden dibe doğru inerken dışa doğru çıkıntı yapmış ve kaide kısmı yuvarlaklaştırılmıştır. Kaide üzerinde iki adet ince küçük çizgi mevcuttur. Bunun dışında gövde kısmında da kazıma iki adet bezeme vardır. Ancak çok fazla belirgin ve anlaşılabilir değildir. Bu formun benzerleri, Saranda (Hayes, 2003: Fig. 33) ve Metropolis'de (Güngör, 2005: Lev. 47) mevcuttur. Kat. No. 16 formunu, örnekler ışığında MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlenilebiliriz.

4.6. Testi

Vezirköprü'nün Yarbaşı Mahallesi'nde ele geçen son formumuz Kat. No. 17 olarak adlandırdığımız testi parçasıdır. Hafif yuvarlatılmış dudak kısmına sahip olan kabin, boyun kısmı yaklaşık 4 cm.'lik bir uzunlukla düz bir şekilde gövdeye doğru inmektedir. Ağızın korunan kısmında kulplu parçası mevcuttur. Testi parçası çok ince cidarlı olup hamurunda yoğun miktarda mika katkı görülmektedir. Bu testi formunun benzeri Zeytinliada'da (Kavaz-Kındığılı, 2017: Lev. 65) bulunmaktadır. Zeytinliada örneğine bakarak Kat. No. 17'yi MS 5. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenilebiliriz.

5. SONUÇ

Vezirköprü-Neoklaudiopolis antik kentinin seramikleri bugüne dek ayrıntılı olarak çalışılmış değildir. Bu çalışmada yüzey araştırmaları sırasında toplanan seramiklerden nitelikli grupları oluşturan 17 adedi değerlendirme kapsamına alınmıştır. Bunlar; Doğu Sigillata C (Çandarlı), Doğu Sigillata A, Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri (Late Roman C), Afrika Kırmızı Astarlı seramikleri ve Pontus Sigillatasının yanı sıra amphora, unguentarium, kaba mutfak kapları ve testi gibi malzemelerden oluşmaktadır. Söz konusu bu kaplar, tarihsel süreci takip edilebilmek adına, Erken Roma'dan Geç Roma Dönemine kadar kronolojik bir dizin içinde, formlarına göre ayrı ayrı incelenmiştir. Bununla birlikte, malzemenin yüzeyden ele geçmesine bağlı olarak, stratigrafik bir değerlendirme yapmak mümkün değildir. Bu nedenle tarihlendirme yaparken analogi yöntemi ve tipolojik özellikler kullanılmıştır.

İncelenen nitelikli seramikleri genel olarak değerlendirdiğimizde; Doğu Sigillata A, Doğu Sigillata C (Çandarlı), Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri (Late Roman C), Afrika Kırmızı Astarlı seramikleri ve Pontus Sigillatası da dahil olmak incelenen formlar birkaç örnekle temsil edilmiştir. Buna karşın bulunan amphora,

unguentarium, testi ve mutfak kaplarında benzer bir bölgesel üretimin üstünlüğü söz konusudur. Ayrıca, Erken Roma Dönemi seramik formlarının, Geç Roma Dönemi seramik formlarına oranla daha az olduğu gözlemlenmiştir. Neoklaudiopolis Antik Kenti'nin Roma dönemine ait çok fazla veri olmaması ve bugüne kadar sistemli bir kazı çalışmasının yapılmamış olması kesin ve net bilgiler elde etmemizi kısıtlamaktadır. Bu da çalışmayı ve ulaştığı sonuçları oldukça önemli kılmaktadır. Çalışma kapsamında Vezirköprü'nün Roma Dönemi merkezlerindeki arkeolojik malzemeyi çevre bölgelerle karşılaştırmak ilk defa mümkün olabilmıştır. Phokaia, Çandarlı, Doğu Sigillata A, Afrika Kırmızı Astarlı seramikleri ve Pontus Sigillatası gibi üretimler Neoklaudiopolis'in ekonomik ve ticari bir ağ içerisinde yer aldığını bize açıkça göstermektedir. Bunun yanı sıra Neoklaudiopolis Antik Kenti'nin bir Roma yolu üzerinde yer alması da bu üretimdeki malzemelerin bölgede bulunmasını bize kısmen göstermektedir. Bu araştırma ilerleyen zamanlarda yapılacak olan çalışmalar için bir ön gösterim niteliğinde olması açısından oldukça önemlidir. Seramik yoğunluğunun MÖ 1. yüzyıl ve MS 5. yüzyıl tarihleri arasında olması ve bu dönemde artan yerleşme sayısının bölgedeki ekonomik ve ticari ağlara katkısının ne olduğu ilerleyen zamanlarda yapılacak kazı çalışmaları ile daha iyi anlaşılacaktır. Çalışmanın giriş kısmında da belirtildiği gibi Vezirköprü Helenistik, Roma dönemlerinde önemli bir idari ve dini merkezdir.

6. Katalog²

Kat. No. : 1, Levha No.: 1
Buluntu Yeri : Akören Mahallesi, Tevekleşme Mevkii
Form : Kase
Ölçüleri : Çap: 16 cm., Yükseklik: 3.1 cm.
Hamur Rengi: 10 YR 4/6 Dark Yellowish Brown/5 YR 5/8 Red
Yüzey Rengi : 2.5 YR 5/ Red/5 YR 5/6 Yellowish Red
Fırnlama : İyi pişmiş
Tanım : Mika, taşçık, kireç ve ince kum katkılıdır. Kireç katkıdan dolayı gözenekler mevcuttur. Olasılıkla yanmadan kaynaklı üzerinde isler görülmektedir.
Benzeri : Lafli – Şahin 2012: Pl. 3
Tarih : MÖ 1. yüzyılın ortası – MS 30

Kat. No. : 2, Levha No.: 1
Buluntu Yeri : Baykuşkaya Mevkii
Form : Kase kaidesi
Ölçüleri : Çap: 5 cm., Yükseklik: 2.6 cm
Hamur Rengi: 7.5 YR 5/8 Strong Brown
Yüzey Rengi : İç Astar: 2.5 YR 4/6 Red/Dış Astar: 7.5 YR 5/6 Strong Brown
Fırnlama : İyi pişmiş
Tanım : İç ve dış astar renkleri birbirinden farklıdır. Çok ince kum ve seyrek mika katkılıdır
Benzeri : Özdilek 2019: Fig. 20
Tarih : MÖ 1. yüzyıl- MS 1. yüzyıl

Kat. No. : 3, Levha No.: 1
Buluntu Yeri : Yarbaşı Mahallesi, Kale Doruk Mevkii
Form : Kase
Ölçüleri : Çap: 28 cm., Yükseklik: 4 cm.
Hamur Rengi: 5 YR 5/8 Yellowish Red
Yüzey Rengi : 2.5 YR 4/6 Red
Fırnlama : İyi pişmiş
Tanım : Astar geçişlidir, geçiş rengi, 10 R 5/8 Red'dir. Hamuru ince kum, kireç ve mika katkılı olup gözeneklidir.
Benzeri : Körsulu, 2019: Fig. 8
Tarih : MÖ 1. yüzyıl – MS 2. yüzyıl başları.

Kat. No. : 4, Levha No.: 1
Buluntu Yeri : Köprübaşı Mahallesi, Cami Tepesi Mevkii
Form : Kase
Ölçüleri : Çap: 12 cm., Yükseklik: 1.5 cm
Hamur Rengi: 7.5 YR 5/6 Strong Brown
Yüzey Rengi : 2.5 YR 4/6 Red
Fırnlama : Orta pişmiş
Tanım : İnce kum, kireç, taşçık ve mika katkılı olup seyrek gözeneklidir
Benzer : Zelle, 1997: Abb. 57

² Kum içindeki tanelerin 1 mm. çapından daha küçük olduğu durumlarda 'İnce kum katkı'; 2 mm. ise 'orta kum katkı'; 2 mm.'den daha büyük ise 'kaba kum katkı' kullanılmıştır. Özü tamamen siyah ya da kurşuni renkteyse 'kötü pişirilmiş'; iç ve dış çeper hamurunun renginde, öz siyah renkteyse 'orta pişirilmiş'; öz tümüyle hamurunun rengindeyse ve kesitte bir renk değişimi yoksa 'iyi pişirilmiş', terimleri kullanılmıştır. Renkler için Munsell Soil Color Charts (GretagMacbeth 2000) katalogundan yararlanılmıştır.

Tarih: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı

Kat. No. : 5, Levha No.: 2
Buluntu Yeri : Köprübaşı Mahallesi, Cami Tepesi Mevkii
Form : Kase
Ölçüleri : Çap: 24 cm., Yükseklik: 2.5 cm
Hamur Rengi: 5 YR 6/8 Reddish Yellow
Yüzey Rengi : 5 YR 5/8 Yellowish Red
Fırnlama : İyi pişmiş
Tanım : Dış kısımda astar yer yer dökülmüştür. Seyrek çok ince kum, kireç ve mika katkılıdır
Benzeri : Hayes, 1972: Form 27
Tarih : MS 2. yüzyıl

Kat. No. : 6, Levha No.: 2
Buluntu Yeri : Boğazkuru Mahallesi, Maltepe Yerleşimi
Form : Kase
Ölçüleri : Çap: 22 cm., Yükseklik: 2.3 cm.
Hamur Rengi: 7.5 YR 5/6 Strong Brown / 5 YR 6/8 Reddish Yellow
Yüzey Rengi : 5 YR 5/8 Yellowish Red / 2.5 YR 5/8 Red
Fırnlama : İyi pişmiş
Tanım : Mika, kireç ve ince kum katkılı olup gözeneklidir. Astar dış yüzeyde dökülmüş ve iç yüzeyde renk geçişleri mevcuttur.
Benzeri : Kindigil, 2017: Lev. 32; Ergürer, 2016: Fig. 3
Tarih : MS 3-4. yüzyılın ilk çeyreği

Kat. No. : 7, Levha No.: 2
Buluntu Yeri : Çalköy Mahallesi, Baykuşkaya Mevkii
Form : Tabak
Ölçüleri : Çap: 30 cm., Yükseklik: 3.4 cm.
Hamur Rengi: 7.5 YR 6/8 Reddish Yellow
Yüzey Rengi : 7.5 YR 5/8 Strong Brown / 2.5 YR 5/8 Red
Fırnlama : İyi pişmiş
Tanım : Çok ince kum, seyrek kireç ve mika katkılı olup gözeneklidir
Benzeri : Özdilek, 2017: Fig. 8; Waage, 1948: 24; Hayes, 2008: Fig. 3, 60-66
Tarih : MÖ 1. yüzyılın sonu – MS 1. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No. : 8, Levha No.: 2
Buluntu Yeri : Çalköy Mahallesi, Gavurevi Mevkii
Form : Tabak
Ölçüleri : Çap: 22 cm., Yükseklik: 2.3 cm.
Hamur Rengi: 5 YR 5/8 Yellowish Red
Yüzey Rengi : 2.5 YR 4/6 Red
Fırnlama : İyi pişmiş
Tanım : Yer yer kalkerleşme mevcuttur. Orta yoğunlukta ince kum, kireç, taşçık ve mika katkılıdır
Benzeri : Oransay, 2012: Çiz. 2
Tarih : MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı – MS 1. yüzyılın başları

Kat. No. : 9, Levha No.: 3
Buluntu Yeri : Tepeören Mahallesi, Mezarlık Mevkii
Form : Tabak
Ölçüleri : Çap: 7 cm., Yükseklik: 1.4 cm.
Hamur Rengi: 7.5 YR 5/8 Strong Brown
Yüzey Rengi : İç Yüzey Rengi: 5 YR 5/8 Yellowish Red / 2.5 YR 5/8 Red
Fırnlama : İyi Pişmiş
Tanım : Dış yüzeyde astar dökülmüş olup iç yüzeyin rengi daha koyudur. İnce kum, kireç ve mika katkılı ve ara ara gözeneklidir
Benzeri : Meyer-Schlichtmann, 1988: Taf. 33-267. T4; Erol, 2011; Kat. No. 4
Tarih : MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısı – MS 1. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No. : 10, Levha No.: 3
Buluntu Yeri : Tepeören Mahallesi, Mezarlık Mevkii
Form : Tabak
Ölçüleri : Çap: 16 cm., Yükseklik: 2.5 cm
Hamur Rengi: 2.5 YR 5/6 Red
Yüzey Rengi : Dış yüzey rengi: 2.5 YR 4/6 Red / 10 R 5/8 Red
Fırnlama : İyi pişmiş
Tanım : İnce kum, yoğun mika ve kireç katkılı ve gözeneklidir
Benzeri : Özdilek, 2019: Fig. 12; Hayes, 1985: Form 60; Uygun, 2011: 234, Kat. 458
Tarih : MS 2. yüzyılın ortaları

Kat. No. : 11, Levha No.: 3
Buluntu Yeri : Kabalı Mahallesi, Oluklu Mevkii
Form : Tabak
Ölçüleri : Çap: 23 cm., Yükseklik: 3.3 cm
Hamur Rengi: 7.5 YR 7/8 Reddish Yellow / 7.5 YR 6/8 Reddish Yellow
Yüzey Rengi : 5 YR 5/8 Yellowish Red
Fırnlama : İyi pişmiş
Tanım : Az miktarda mika, kireç ve ince kum katkılıdır. Kireç katkıdan dolayı hamurda gözenekler mevcuttur
Benzeri : Pinto, 2003: Fig. 5; Domžalski, 2011: Pl. 2
Tarih : MS 4-5. yüzyılın ilk yarısı

Kat. No. : 12, Levha No.: 3
Buluntu Yeri : Kaplancık Mahallesi, Bedesten (Manastır) Mevkii
Form : Tabak
Ölçüleri : Çap: 28 cm., Yükseklik: 4.6 cm
Hamur Rengi: 2.5 YR 5/8 Red
Yüzey Rengi : Dış Astar: 2.5 YR 5/8 Red. / İç Astar: 2 YR 5/8 Yellowish Red
Fırnlama : Orta pişmiş

Tanım : Astar iç yüzey ve dış yüzeyde farklı renklerde. Dış astar olasılıkla dökülmüş olup bazı yerlerde çok az şekilde görülmektedir. Hamuru ince kum, mika ve az kireç katkılıdır
Benzeri : Hayes, 1972: Form 61, Fig. 17; Ok, 2018: Lev. 60; Gassner, 1997: Taf. 49, 592; Hayes, 2008: Fig. 33, 1059-1063; Duman, 2016: Fig. 6,11
Tarih : MS 4. yüzyılın ikinci yarısı - MS 5. yüzyılın başları

Kat. No. : 13, Levha No.: 4
Buluntu Yeri : Çalköy Mahallesi, Baykuşkaya Mevkii
Form : Tabak
Ölçüleri : Çapı: 34 cm., Yükseklik: 2.1 cm
Hamur Rengi: 5 YR 6/6 Reddish Yellow
Yüzey Rengi : 5 YR 4/3 Reddish Brown
Fırınlama : İyi pişmiş
Tanım : Astar Rengi açıktan koyuya doğru geçişlidir. Açık Astar Rengi: 2.5 YR 5/8 Red'dir. İnce kum, kireç, taşçık ve mika katkılı olup gözeneklidir
Benzeri : Gassner, 1997: Taf. 45; Doğer, 2005: Pl. VII,e
Tarih : MS 5-6. yüzyıl

Kat. No. : 14, Levha No.: 4
Buluntu Yeri : Çalköy Mahallesi, Gavurevi Mevkii
Form : Pişirme Kabi -Kytra
Ölçüleri : Çapı: 14 cm., Yükseklik: 4.3 cm.
Hamur Rengi: 7.5 YR 4/6 Strong Brown
Yüzey Rengi : 7.5 YR 5/6 Strong Brown
Fırınlama : İyi pişmiş
Tanım : Astar dökülmüş ya da astarsız yapılmıştır. İnce kum, kireç, taşçık ve mika katkılıdır
Benzeri : Hayes, 1983: Fig. 8; Aktaş vd., 2019: Fig.4
Tarih : MS 3/4 - 5. yüzyılın başları

Kat. No. : 15, Levha No.: 4
Buluntu Yeri : Çalköy Mahallesi, Gavurevi Mevkii
Form : Unguentarium
Ölçüleri : Çapı: 4 cm., Yükseklik : 1.5 cm.
Hamur Rengi: 2.5 YR 5/8 Red
Yüzey Rengi : 5 YR 5/8 Yellowish Red
Fırınlama : İyi pişmiş
Tanım : Astar yoktur. Kabin iç yüzeyinde kalkerleşme mevcuttur. Orta yoğunlukta ince kum, kireç ve taşçık, yoğun miktarda mika katkılıdır
Benzeri : Ergürer, 2012: Lev 32; Arslan, 2004: Lev. 37; Civelek, 2001: Lev. XXXV
Tarih : MS 1-2. yüzyıl

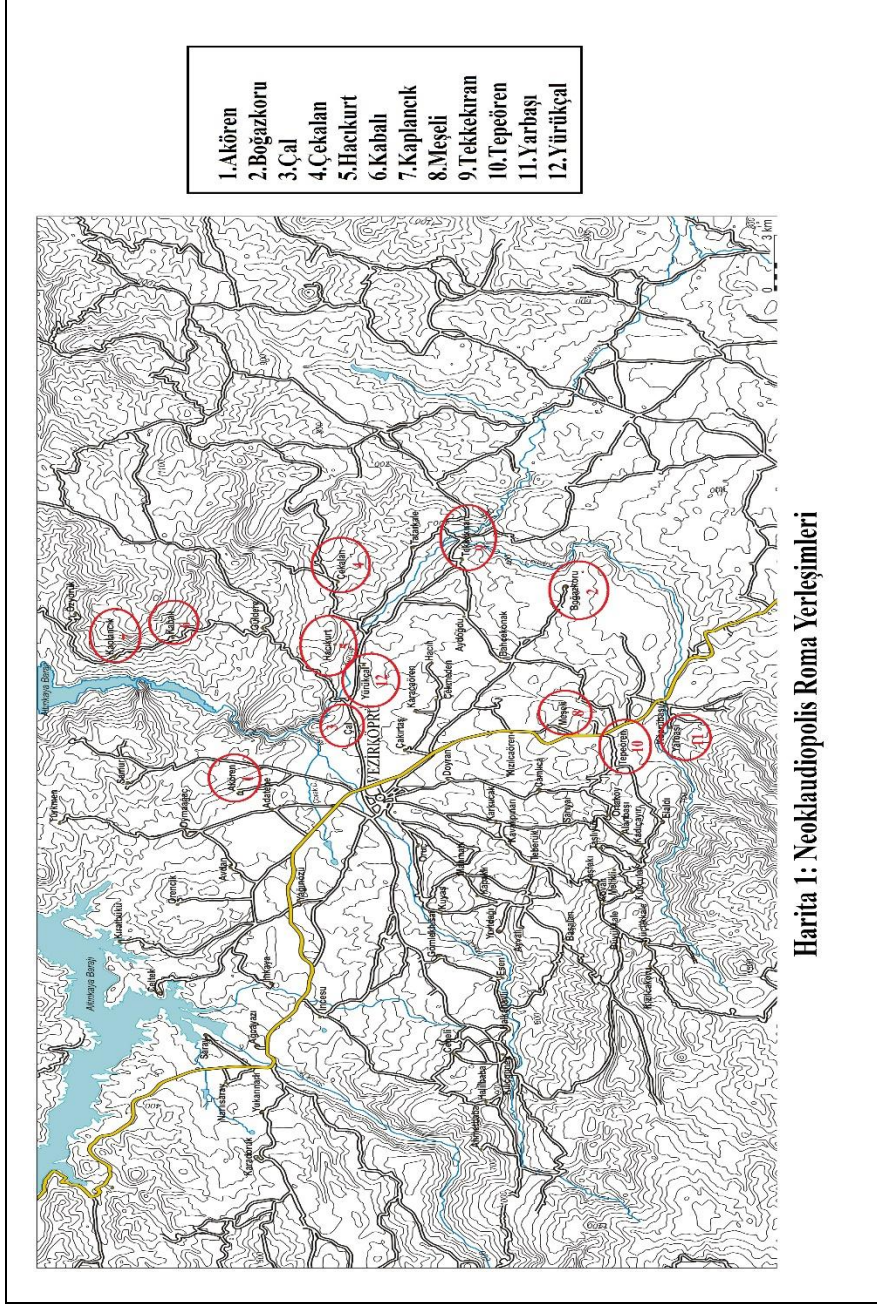
Kat. No. : 16, Levha No.: 5
Buluntu Yeri : Yarbaşı Mahallesi, Kale Doruk Mevkii
Form : Amphora
Ölçüleri : Çapı: - Yükseklik: 6.5 cm.
Hamur Rengi: 7.5 YR 5/6 Strong Brown
Yüzey Rengi : 10 R 5/8 Red
Fırınlama : Orta pişmiş
Tanım : Yüzey üzerinde kazı bezeme mevcuttur. Hamur ince kum, kireç, mika ve taşçık katkılıdır
Benzeri : Güngör, 2005: Lev. 47; Hayes, 2003: Fig. 33
Tarih : MS 1. yüzyılın ilk yarısı

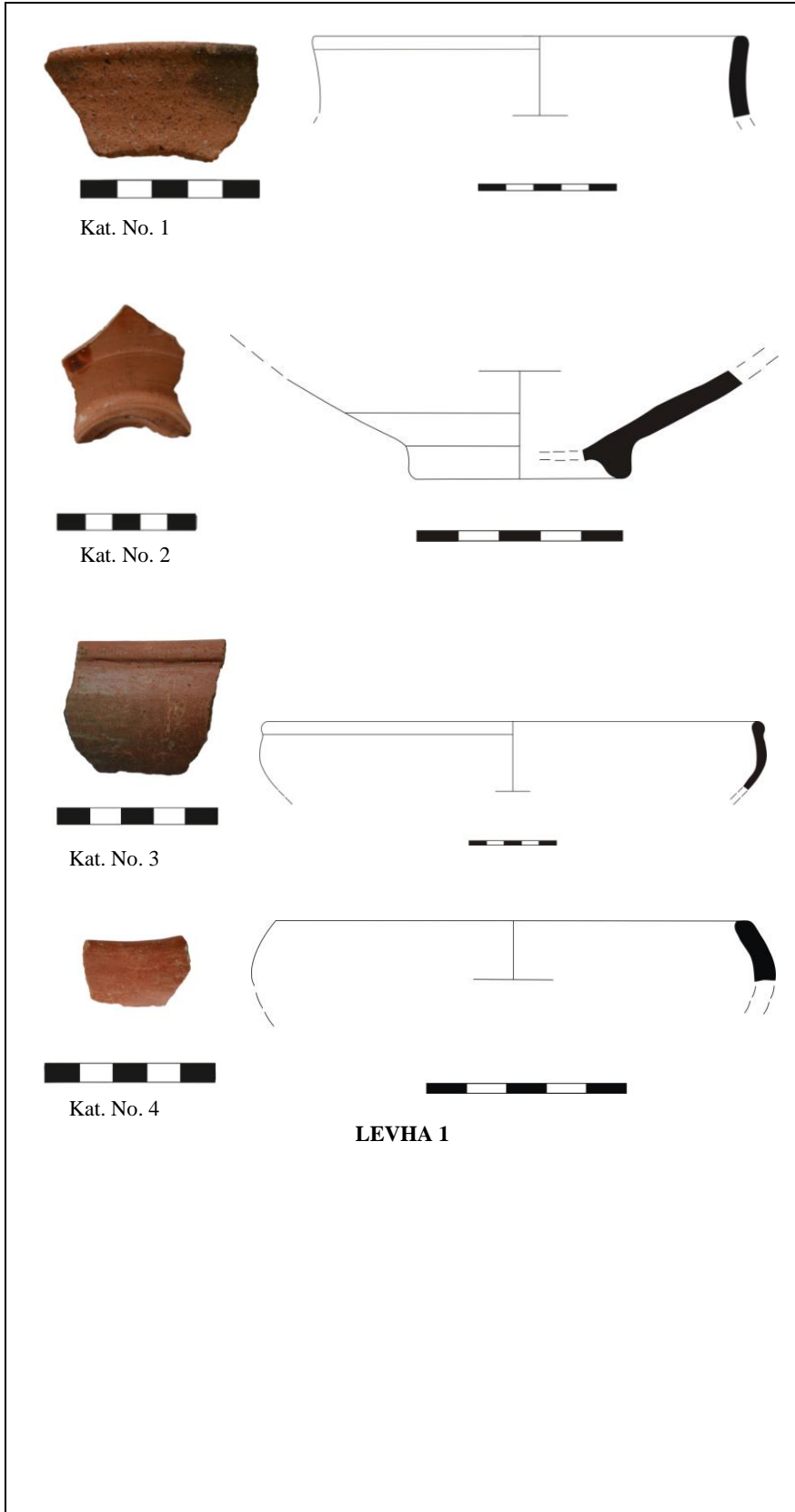
Kat. No. : 17, Levha No.: 5
Buluntu Yeri : Yarbaşı Mahallesi, Kale Doruk Mevkii
Form : Testi
Ölçüleri : Çapı: 5 cm., Yükseklik: 6 cm.
Hamur Rengi: 10 R 5/8 Red
Yüzey Rengi : 10 R 5/8 Red
Fırınlama : İyi pişmiş
Tanım : Astar yoktur ve yalın yüzeyledir. Hamur ve dış renk aynıdır. İnce kum ve kireç, yoğun miktarda mika katkılı ve çok az gözenekli, Dışa çekik ağız kenarlıdır. Ağız kenarında kırık ve noksan ufak kısımlar mevcuttur. Omuza doğru genişleyen silindirik boyunlu olup boyunun omuzla bağlantı noktasında iki sıra halinde yatay kabartma bulunmaktadır. Kırık olan boyun yapılandırılmıştır. Boyundan başlayıp omuz üzerinde biten dikey tek kulpludur. Kulp üzerinde dikey yiv bulunmaktadır. Omuzdan karnına doğru genişleyen, karnından kaideye doğru daralan formludur. Şişkin karnın, yuvarlak kaideli ve hafif dış bükey diplidir. Açık kahverengi (5 YR 6/6) hamurlu
Benzeri : Kavaz- Kındıçlı, 2017: 56
Tarih : MS 5. yüzyılın ikinci yarısı

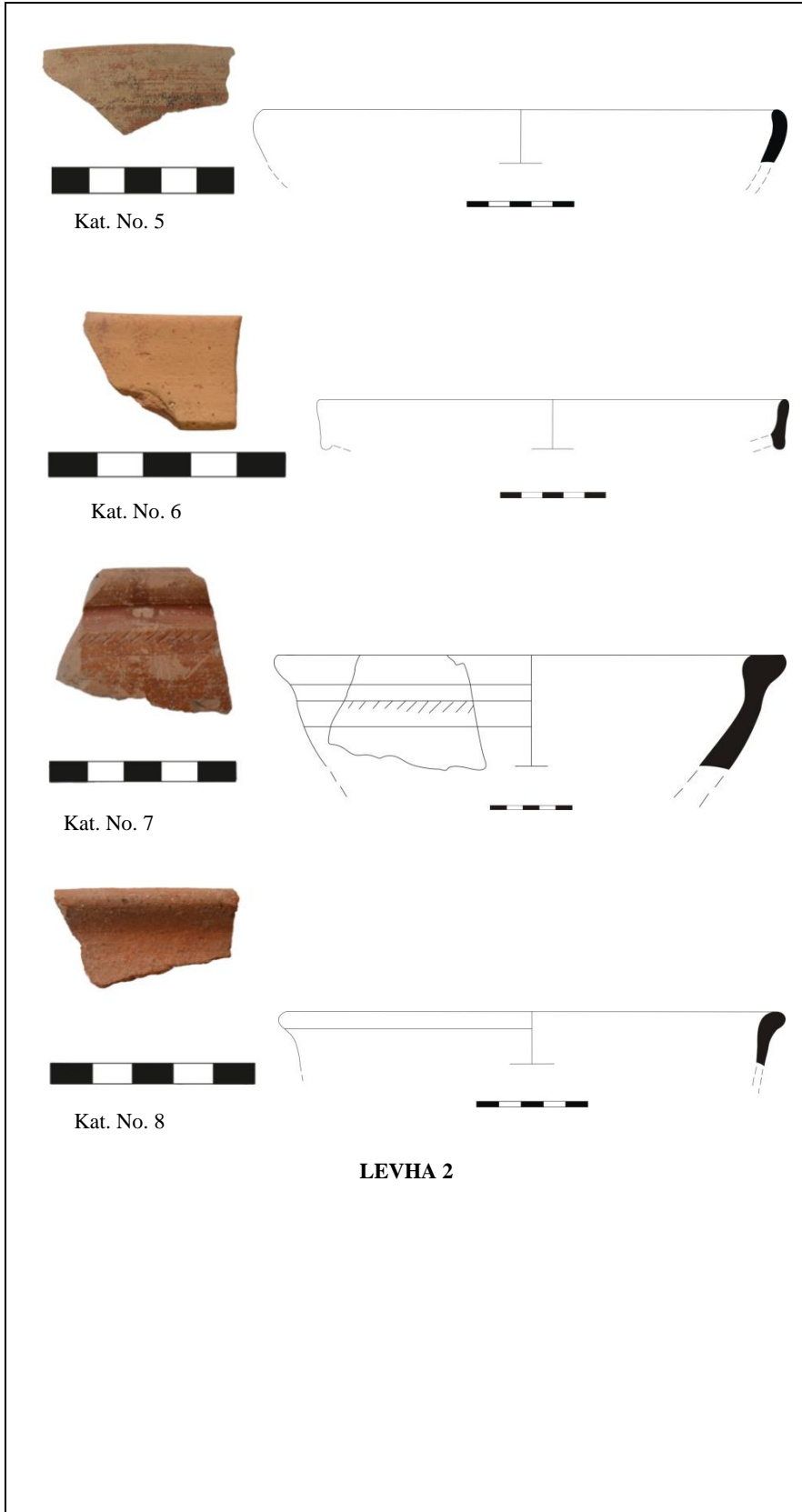
KAYNAKÇA

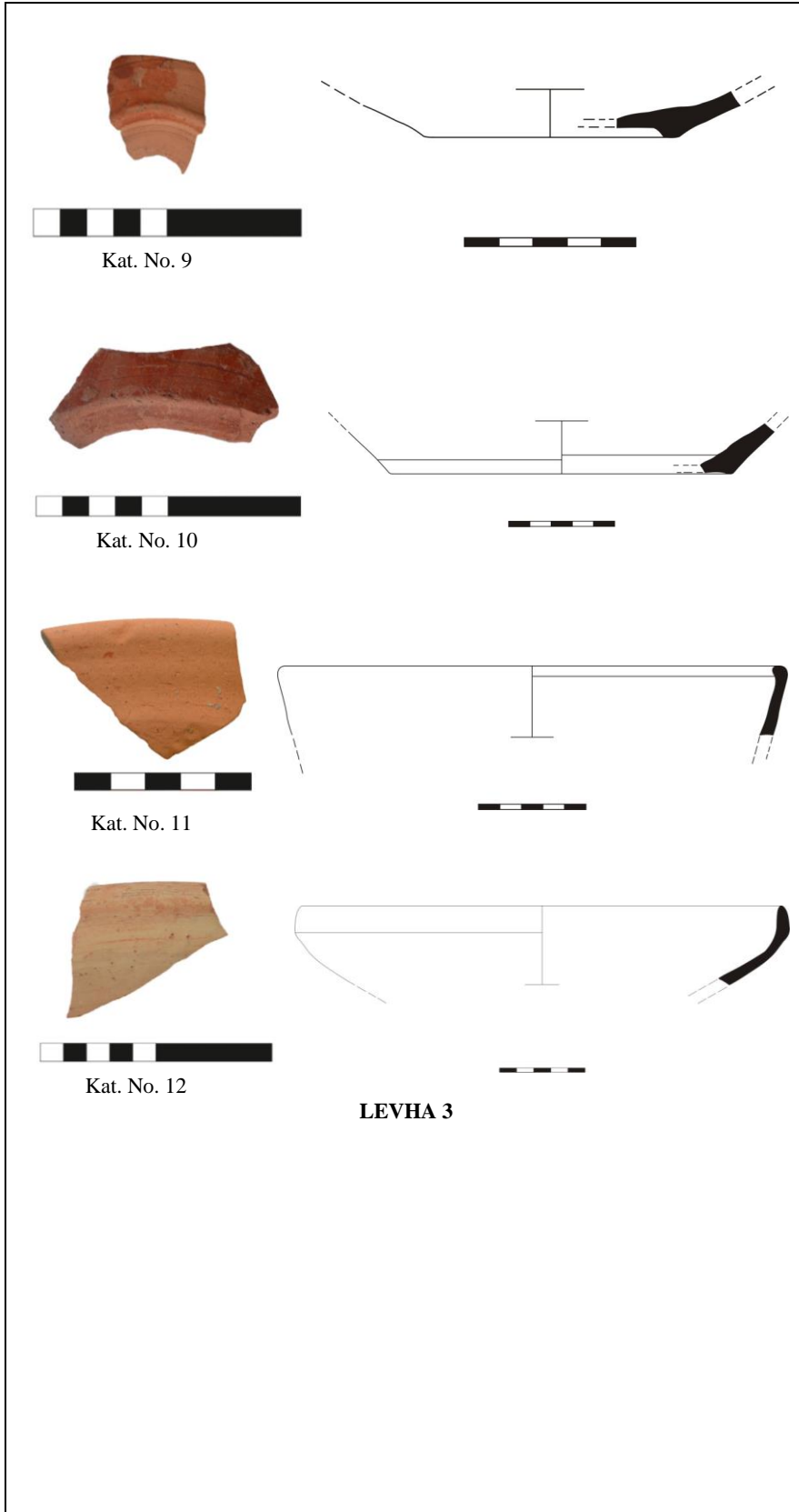
- Aktaş, E., (2018), Roma İmparatorluk Dönemi'nde Orta Ve Doğu Karadeniz Bölgesi Yerleşimleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın
- Aktaş, R., Sezgin, E. ve Çilingiroğlu, Ç. (2019), "İzmir-Karaburun Yüzev Araştırmasında Ele Geçen Roma Dönemi Seramikleri", Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisi Araştırma Merkezi Yayınları (Olba), Sayı 27, 369-412.
- Alkım, U.B., (1975), "Samsun Bölgesi Çalışmaları (1973)", Türk Arkeoloji Dergisi, Sayı 23- 1, 5-12.
- Arslan, N., (2004), "Antiocheia (Pisidya) Kazılarında Bulunan Seramikler". Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisi Araştırma Merkezi Yayınları (Olba), Sayı 10, 209-238.
- Bekker-Nielsen, T., (2013a), "Neoklaudiopolis'in Araştırma Tarihi Üzerine Notlar (Vezirköprü, Samsun İli)", Türk Tarih Kurumu Höyük Dergisi, Sayı 6, 41-62.
- Bekker-Nielsen, T., (2013b), "350 Years of Research on Neoklaudiopolis (Vezirköprü)", Reprinted From Orbis Terrarum Vol.11, Syddansk Universitet (University Of Southern Denmark), 3-31.
- Bekker-Nielsen, T. ve Winther-Jacobsen, K., (2013), "Yüzev Araştırması Vezirköprü ve Havza İlçesinde – Rapor ", 1-67.
- Bekker-Nielsen, T. ve Czichon, R. M., (2015), "Ancient Roads And Bridges Of The Vezirköprü District", Landscape Dynamics And Settlement Patterns In Northern Anatolia During The Roman And Byzantine Period, Kristina Winther -Jacobsen and Lâtife Summerer (Ed.), Stuttgart, 295-305.
- Bekker-Nielsen, T., Czichon R.M., Hogel, C., Kıvrak, B., Madsen, J.M., Sauer, V., Sorensen, S.L. ve Winther-Jacobson, K., (2015), Neoklaudiopolis Antik Kenti (Vezirköprü, Samsun), Özge Acar (çev.), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2015.
- Bekker-Nielsen, T., Hogel, C. ve Sorensen, S. L., (2015), "Inscriptions From Neoklaudiopolis / Andrapa (Vezirköprü, Turkey)", Epigraphica Anatolica 48, 2015, 115-136 .
- Civelek, A., (2001), "Tralleis Nekropolisi Buluntuları Işığında Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiği" (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Czichon, R. M., (2007), "Oymaağaç-Vezirköprü Yüzev Araştırması 2006", 25.Araştırma Sonuçları Toplantısı 1. Cilt, Çanakkale, 28 Mayıs - 01 Haziran 2007, 187-196.
- Czichon, R. M., (2009), "Oymaağaç Höyük-Nerik Raporu 2009", 1-26.
- Czichon, R. M., (2013), "Son Rapor Oymaağaç Höyük-Nerik 2013", 1-29.
- Czichon, R. M., (2014), "Son Rapor Oymaağaç Höyük-Nerik 2014", 1-24.
- Czichon, R. M. ve Yılmaz, M. A., (2014), "Vezirköprü/Oymaağaç Höyük-Nerik (?) Projesi, Anadolu'nun Zirvesinde Türk Arkeolojisinin 40 Yılı, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara 2014, 339-356.
- Demirel, E., (2015), "Bafra İkiztepe- Nerik (Vezirköprü) Kültür Yolu", Bafra Belediyesi, Samsun.
- Dengate, J. A., (1978), "A Site Survey along the South Shore of Black Sea", The Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology, Vol I, Ankara: 245-258.
- Doğar, L., (2005), "Byzantine Ceramics: Excavation at Smyrna Agora", (Ed. B. Böhlendorf- Arslan, A.O. Uysal, J. Witte- Orr), Çanak, Akdeniz ve Çevresindeki Arkeolojik Kazılarda Ele Geçen Geç Antik ve Ortaçağ Seramiği ve Mimari Seramiği, Byzas 7, Ege Yayınları, İstanbul, 97-121.
- Dokuzboy, A., (2017), "Magnesia Artemision'u Kurban Çukuru A Açmasından Ele Geçen Pişirme Kapları", Uluslararası Amisos Dergisi, Cilt/ 2, Sayı/ 3 24-31.
- Domzalski, K., (2011), "Late Roman Pottery from Pompeiopolis", in Summerer, L. (ed.), Pompeiopolis I: eine Zwischenbilanz aus der Metropole Paphlagoniens nach fünf Kampagnen (2006-2010) [Schriften des Zentrums für Archäologie und Kulturgeschichte des Schwarzmeerraumes, Bd 21]: 163-178.
- Duman, B., (2016), "African red slip ware in Lydian Tripolis", Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta, (44), 699-706.
- Ergürer, H. E., (2012), "Parion Roma Dönemi Seramiği", (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Ergürer, H. E., (2016), "Sigillata ve Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri", (Ed. C. Başaran-H. E. Ergürer), Parion Roma Tiyatrosu, 123-164.
- Erol, D., (2011), "Smyrna Devlet Agorasında Ele Geçen Terra Sigillata ve Geç Roma Seramiği" (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Gassner, V., (1997), Das Südter der Tetragonos Agora: Keramik und Kleinfunde, Forschungen in Ephesos XIII/1/1, Wien.
- Gül, S., (2015), "Vezirköprü Yöresinin Kültür Turizmi", (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Samsun.
- Güngör, E., (2005), "Metropolis Kenti Ada 7 İçerisindeki Konut Seramiği", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Hayes, J.W., (1972), Late Roman Pottery, London.
- Hayes, J.W., (1983), The Villa Dionysos Excavations, Knossos The Pottery. *The Annual of the British School at Athens* 78, 97-169.
- Hayes, J.W., (1985), "Enciclopedia Dell'arte Antica Classica e Orientale", Atlante delle Forme Ceramiche II. Ceramica Fine Romana nel Bacino Mediterraneo, (Tardo Ellenismo e Primo Impero), Vol. II, Roma.
- Hayes, J.W., (2003), "Hellenistic and Roman Pottery Deposits from the 'Saranda Kolones' Castle Site at Paphos", *The Annual of the British School at Athens* 98, 447-516.
- Hayes, J.W., (2008), "Roman Pottery Fine-Ware Imports", *The Athenian Agora*, Vol. 32, New Jersey.
- Kavaz-Kındığılı, B., (2017), "Zeytinliada Geç Roma ve Bizans Seramikleri", (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Körsulu, H., (2019), "Sinabiç'tan (Dalisandos?) Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri", Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisi Araştırma Merkezi Yayınları (Olba), Sayı 28, 295-338.

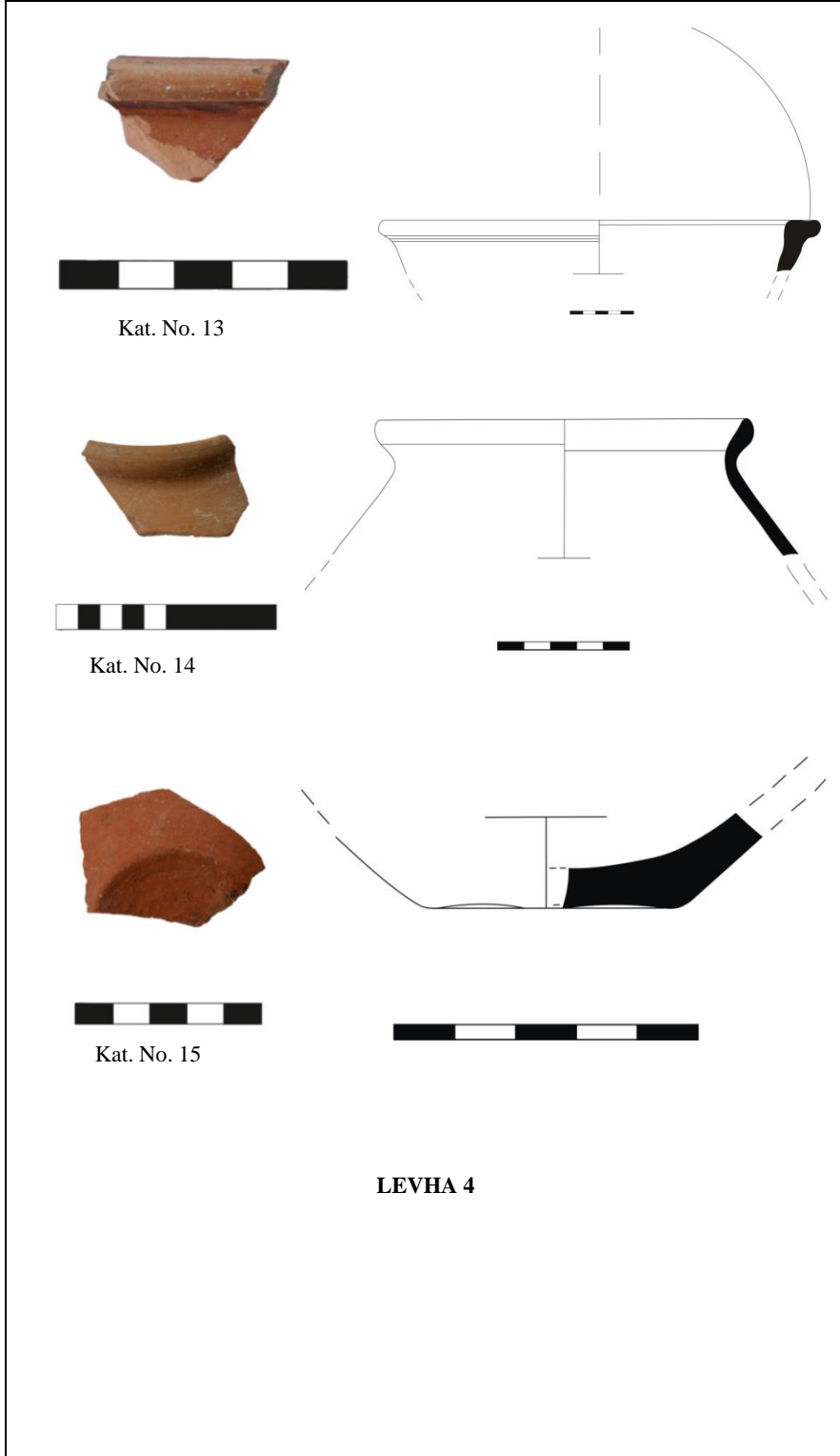
- Laflı, E. ve Kan-Şahin, G. (2012), “Terra Sigillata And Red-Slipped Ware From Hadrianopolis in Southwestern Paphlagonia”, *Anatolia Antiqua* XX, 45-120.
- Meyer-Schlichtmann, C., (1988), *Die Pergamenische Sigillata aus der Stadtgrabung von Pergamon: Mitte 2. Jh. v. Chr.-Mitte 2. Jh. n. Chr, Pergamenische Forschungen* 6, Berlin.
- Ok, M., (2018), “Tripolis Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiği”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Oransay, B.S.A., (2012), “Side 2009-2011 Yılı Kazılarında Ele Geçen Doğu Sigillata D (Kıbrıs Sigillatası) Seramikleri”, *Anadolu /Anatolia* 38, 2012, s.109-138.
- Özdilek, B., (2016), “2009-2012 Andriake Kazılarında Ele Geçen Unguentarium, Şişe, Lykion Ve Mortar Örnekleri”, Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi Yayınları (Olba), Sayı 24, 217-265.
- Özdilek, B., (2017), “Andriake Limanından Ele Geçen Doğu Sigillata C Grubu Pergamon-Çandarlı Sigillataları”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 14, Sayı 40, 260-276.
- Özdilek, B., (2019), “Leteon Teras Duvarı Kazılarında Ele Geçen Doğu Sigillataları ile Lykia Bölgesi Kırmızı Astarlı Seramikler”, *Arkhaia Anatolika, Anadolu Arkeolojisi Araştırmaları Dergisi*, Volume 2, 52-83.
- Pinto, I. V., (2003), “Common Ware From The Roman Villae At Sao Cucufate (Beja, Portugal)”, *Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta* 38, Abingdon 2003, 331-338.
- Strabon, *Geographika: Antik Anadolu Coğrafyası*, Kitap: XII, XIII, XIV (Çev. A.Pekman), İstanbul 1993.
- Temür, A., Yiğitpaşa, D., Kıvrak, B., Şahin, K., Çelik, M., Özbilgin, Ö., Kaymaz, V.- Sarıgül, M., (2018), “2018 Yılı Samsun İli Vezirköprü İlçesi Neoklaudiopolis Antik Kenti ve Territoryumu Sonuç Raporu”, 1-79.
- Temür, A. ve Yiğitpaşa D., (2020), “Neoklaudiopolis Antik Kenti ve Territoryumu 2018 Yüzey Araştırması ve Envanter Çalışmaları” *International Journal of History*, 12/2, 619-654
- T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü, (2014), “75788673-050.01.04/55.11/183/810, (Samsun İli Vezirköprü İlçesi Yarbaşı ve Pazarcı Köyleri Sınırlarında Höyük I. Derece Sit Alanı Tescili)”, Samsun.
- Uygun, Ç., (2011), *Patara, IV.2, Tepecik Kırmızı Astarlı Seramikleri (İ.Ö. 2. yy- İ.S. 4. yy)*, İstanbul.
- Ünan, S., (2010), “Samsun Ve Çevresi Mezar Tipleri ve Ölü Gömme Adetleri (M.Ö. III. bin – M.S. IV. yy.)”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Waage, F. O., (1948), “Hellenistic and Roman Tableware of North Sria”, *Antioch on the Orontes*, IV,i: Ceramics and Islamic Coins, Princeton.
- Yılmaz, A. ve Gül, S., (2015), “Vezirköprü’de (Samsun) Tarihsel Koruma Ve Halkın Koruma Çalışmalarına Yaklaşımı”, *Studies Of The Ottoman Domain*, 151-178.
- Yiğitpaşa, D. ve Şirin, O. A., (2020), “Vezirköprü’de 2012-2017 Yılları Arasında Gerçekleştirilen Kurtarma Kazıları Üzerine Gözlemler”, *Amisos*, 5/8, 178-218.
- Zelle, M., (1997), *Die Terra Sigillata aus der Westtor- Nekropole in Assos, Asia Minor Studien* 27, Bonn.

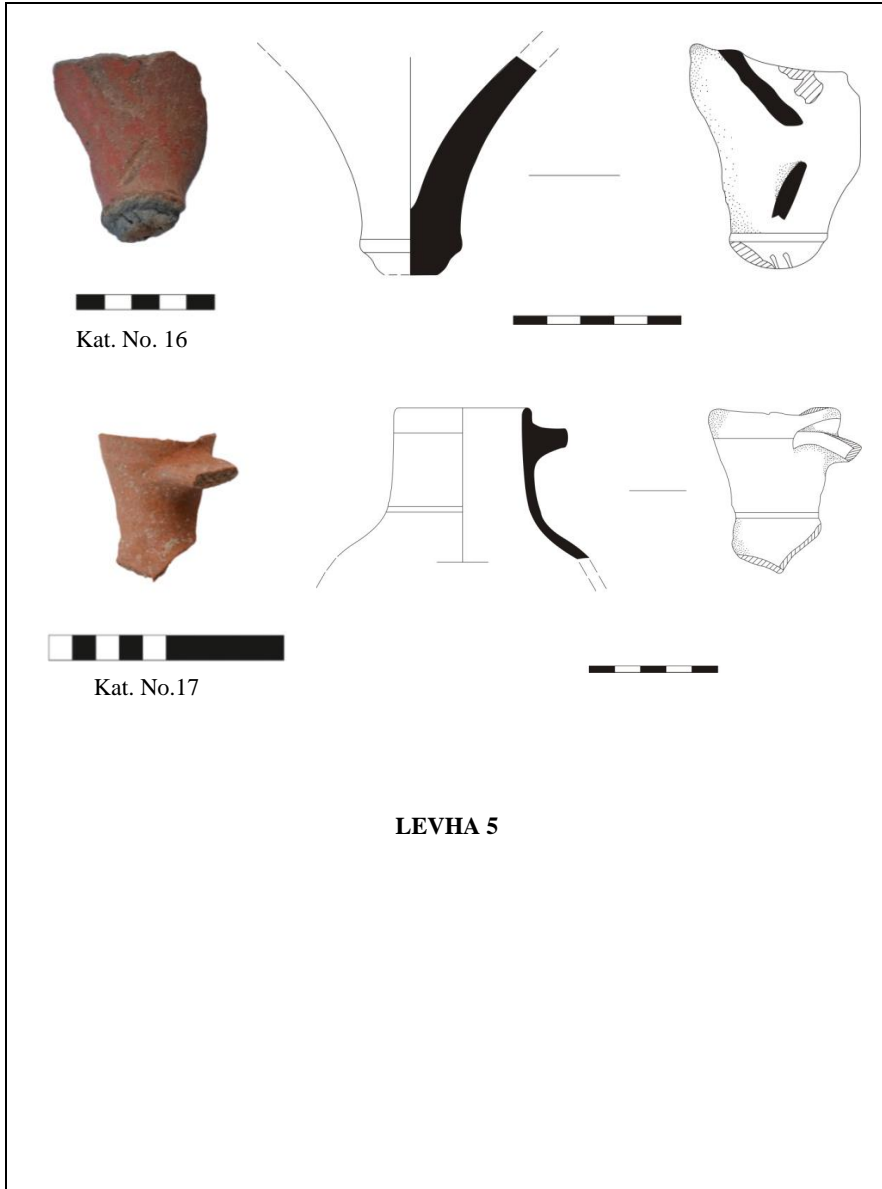

EXTENDED ABSTRACT

Neoklaudiopolis Ancient City is located in Vezirköprü district of Samsun province today. Vezirköprü is located approximately 120 km from Samsun city center. There are Havza in the east of Vezirköprü, Gümüşhacıköy and Merzifon in the south, Alaçam and Bafra in the north, and Boyabat and Osmancık districts in the west. The history of Vezirköprü has continued uninterruptedly from the Chalcolithic Age and the Early Bronze Age until today. The first investigation in Vezirköprü was made in 1813 by John MacDonald. Later, many foreign researchers made investigations in Vezirköprü, but did not give much results. More comprehensive research in Vezirköprü was started between 1972 and 1973 and afterwards, but still not very efficient. As of 2005, extensive surveys were carried out in the Vezirköprü Oymağaç area and later excavations were started. However, these researches and excavations were to determine the Chalcolithic Age, Bronze Age, Iron Ages and Hittite periods. Later, in 2018, in Vezirköprü district of Samsun province, a survey was carried out with Akın Temür and his team in order to identify, document and interpret archaeological approaches. Within the framework of the studies carried out by Samsun Ondokuz Mayıs University with the name of "Neoklaudiopolis Ancient City and Territory of Vezirköprü District", a comprehensive study was carried out in a wide area. During the examinations, many finds belonging to the Roman Period were found. Most of the finds consist of ceramic pieces, mainly architectural blocks, column heads, and tomb steles. In previous studies in Vezirköprü, period ceramics such as Chalcolithic Age, Bronze Age and Iron Age were researched and studied, but Roman Period ceramics were never studied before. The Roman Period ceramics, which have not been studied in Vezirköprü, located in the Central Black Sea Region, have been carefully examined, researched, classified and evaluated within the scope of this article. During the survey, 12 settlements belonging to the Roman Period were identified. These settlements are identified; akören, Boğazkoru, Çal, Çekalan, Hacıkurt, Kabalı, Kaplancık, Meşeli, Tekkekıran, Tepeören, Yarbaşı and Yürükçal neighborhoods. Ceramics collected from 7 of the 12 Roman Settlements (Akören, Boğazkoru, Çal, Kabalı, Kaplancık ve Tepeören) were examined and six different forms were identified in total. These forms; plates, bowls, amphorae, jug, unguentarium and coarse kitchen wares. The forms are listed chronologically from the Early Roman Period to the Late Roman Period. When we evaluate the ceramics in general, the forms including Eastern Sigillata A, Eastern Sigillata C (Çandarlı), Phocaean Red Slip Ware (Late Roman C), African Red Slip Ware ceramics and Pontus Sigillata are represented with a few examples. While there are Eastern Sigillata A, Eastern Sigillata D (Cyprus) and Pontus Sigillata among the ceramic form groups of the Early Roman Period; Late Roman Period ceramics include Eastern Sigillata C (Çandarlı), Phokaia Red Slip Ware (Late Roman C) and African Red Slip Ware forms. These examined ceramics give us information about the chronology of the ancient city of Neoklaudiopolis. The ceramic finds that are the subject of this article also make important contributions to this historical process. The earliest examples date back to the 1st century BC. It is seen that the density is between the 1st century BC and the 2nd century AD. The latest examples date back to the 5th century AD. For now, since no production area of Neoklaudiopolis city has been identified in the Roman Period, we have not received any concrete data and further research is needed on this subject. Vezirköprü is located on the route we call the Roman road in ancient times. According to the sources, it is said that this Roman road existed before and the Romans established the city around this road. It is thought that copper mine was brought from Tavşan Mountain between Merzifon-Vezirköprü and arsenic from Gümüşhacıköy and Durağan through this road route in ancient times. This shows that the road was used for commercial purposes in ancient times. Its location on the trade route plays an important role in the economic and commercial development of the city of Neoklaudiopolis. The difference in form of the Roman period ceramics found in the Neoklaudiopolis Ancient City probably indicates that they came to the region through trade. It is thought that the Early and Late Roman Period ceramics identified in this study will provide information about the settlement period and density of the region during the Roman Period. However, a stratigraphic evaluation was not possible due to the materials obtained from the surface. As a result, more analogy studies and typological development have been used in dating the material.